

(Un ordre de vuidier d'ici, vous et les vôtres,
Mettre vos meubles hors, et faire place à d'autres,
Sans délai ni remise, ainsi que besoin est . . .)

Ali ne posnema tu Župančič sijajno govorice sodnega sluge, osebe, ki se zaveda svoje važnosti in uradne avtoritete?

Naj ti citati zadostujejo. Mislim, da so dovolj zgovorni in da prav nazorno pričajo, kako verno in vendar kako svojstveno tolmači Župančič svoj original. Težko je tu najti mejo, kje neha Francoz sedemnajstega veka in kje začenja sodobni slovenski pesnik.

Pesniška oblika prevoda je ostala na višini klasične popolnosti originala. Aleksandrince, ki zvene našim ušesom nekoliko enolično, je prelil Župančič v dramatične peterostopne jambe. Te oblike se drži strogo in dosledno tudi tam, kjer razpade stih na več replik, prim. str. 7., vr. 13. in 14.; str. 8., vr. 1. in 2., 7. in 8., 12. in 13., 21. in 22.; str. 23., vr. 1. ss.; str. 24., vr. 5. ss., itd.

Rimo najdemo dosledno tudi v prevodu, samo da jo rabi Župančič nekoliko svobodneje (aa : bb ali pa tudi ab : ab, medtem ko ima original dosledno aa : bb). Župančiču zadošča rima za uho — in seveda tudi nam, prim. str. 58. brezov : posezal; str. 78. bil : pozabljiv; str. 81. prav : poslal itd.

Pesniške „licence“ si dovoljuje Župančič precej redko; tako piše po potrebah rime in metra *drugači* (str. 8.), *drugače* (str. 9.) ali *drugač* (str. 64.); *kedor* (str. 16.), *kedo* (str. 28.), *kdor* (str. 31.); *bdeti* (str. 16.), *htela* (str. 64.); zapeljivec : *rivec* (str. 28.) i. dr.; dva nepoudarjena samoglasnika v zevu mu štejeta za en zlog ali pa za dva, prim.: ki utegnejo nastati; nikdar ne uplahne (str. 26.); Vresničene ti bodo od te poroke (str. 27.); toda: bahanja s svojim je imenom prost; njegovemu uplivu prepuščeno (str. 26.) itd. *Fran Sturm*.

TONE ČUFAR: POLOM. Drama v treh dejanjih. Izdala založba „Ekonomska enota“, r. z. z o. z. Ljubljana 1934.

Tone Čufar je izšel prav iz delavstva. *Polom* je, če se ne motim, druga njegova knjiga. Prvo je izdal že leta 1928., in sicer realistično reportažo iz revirja *Februarska noč*, s katero pa ni uspel. Poleg tega pa je objavil v raznih delavskih kulturnih revijah tudi nekaj pesmi.

V drami ni novinec. Poznajo ga že razni delavski odri, ki so uprizorili več njegovih iger iz življenja industrijskega delavstva. Tudi snov za igro *Polom*, ki jo iz neznanega vzroka čisto neupravičeno imenuje drama, je vzela iz delavskega okolja.

Vsebina je na kratko tale: V manjšem industrijskem kraju je podružnica podjetja „Kremen“, katero vodi upravnik Brum, človek, ki se je povzpela na to mesto po zaslugi lepote svoje žene, katero pa zdaj goljufa s svojo tajnico Olgo. Družba „Kremen“ je prišla zaradi ponesrečenih borznih spekulacij svojega predsednika v denarne težkoče, da ne more izplačati delavstvu mezd, poleg tega pa mu jih hoče še v bodoče znižati. Zato posreduje med podjetjem in delavstvom zastopnik Delavskega zaščitnega urada Rojnik. Toda Rojnik dela samo zase. Za delavstvo se zavzame le toliko, kolikor je to v njegovo osebno korist. Njegovo dvoličnost je izpregledal delavski zaupnik Jurman, kateremu se naposled posreči, da ga pred delavci razkrinka. Rojnik se odpelje v avtomobilu z ljubezni željno Brumovo ženo Melito in tako se je delavstvo iznebilo škodljivih mešetarjev med seboj in kapitalom.

Tendenca igre je očitna: proč s posredovalci med proletariatom in kapitalom! Pravilno. Toda to je še premalo za literarno delo. Poleg tega pa je Čufar ponovno zagrešil staro napako večine naših delavskih pisateljev, da prikazuje vse nasprotnike delavstva kot skrajno nemoralne, kar se kaže zlasti v njihovi razbrzdani seksualnosti, in tako prevalil prav za prav vso krivdo na posamezne moralno pokvarjene zastopnike kapitala, namestu da bi bil pokazal na sistem. Kaj pa, če bi bil Brum pošten zakonski mož, ki se je povzpел do upravniškega mesta s svojo strokovno sposobnostjo, njegova žena Melita dobra mati svojih otrok, tajnica Olga skromna tipkarica. Nadzornik Perne, ki ga je Čufar narisal kot ogabnega pijanca, abstinent, Rojnik skromen uradnik svojega urada brez globljega razumevanja za delavska vprašanja — ali bi potem nasprotja med delavstvom in kapitalom ne bilo?

Že to priča, da je igra v temelju zgrešena. Literarno pa manjka posameznim osebam potrebne karakterizacije. Zato je njihovo govorjenje marsikdaj samo prazno besedičenje, vse skupaj pa preveč papirnato in neživiljenjsko. Škoda, zlasti ker pričata gladek dialog in še precej dober jezik, da bi mogel Čufar ob spretnem vodstvu in pa s temeljitim učenjem vendarle napisati še dobro delavsko igro.

Vinko Košak.

JOŽE KRANJC: KATAKOMBE. Igra v treh dejanjih. Izdala in založila Založba Drama v Ljubljani.

V podzemni, obokani sobi — v katakombah — v katero prodre s ceste tako malo svetlobe, da mora tudi podnevi goreti žarnica, žive na zunaj bedno in enolično, a zato na znotraj tembolj bogato in razgibano življenje mizar Tomaž, njegova žena Marjeta, tajnik delavskih organizacij Martin, iz meščanskega življenja pobegli študent, za življenje izgubljeni brezposelni Senica in pisatelj Adolf. Semkaj pa prihaja redno Francka, dekla iz iste hiše, ki je zaljubljena v Adolfa.

Zgodba sama je zelo skromna. Pisatelj Adolf je napisal gledališko igro, ki jo bodo drevi prvič uprizorili v gledališču. Od uspeha predstave je odvisna njegova bodočnost. Vsi stanovalci mu žele čim večji uspeh, da bi mogel s tem koristiti delavstvu, iz katerega je izšel in za katerega ima zmerom celo kopo lepo zvenceh besed. Toda Adolf se je v svoji notranjosti že davno odločil. Po prvem uspehu v svetu jih bo zapustil, zapustil pa bo tudi Francko, ki je navezana nanj na življenje in smrt. In res, igra je uspela in Adolf, ki ga vsi tako nestrpno pričakujejo, zlasti ker že Senica sluti, da jih bo izdal, se ne vrne več. Francka, ki jo je brezobzirno zavrnil, ko mu je postala v novem svetu v napoto, se vrže skozi okno in ubije.

Zgodba je torej preprosta do skrajnosti in navidezno precej nepomembna. Zato pa je tembolj bogata na znotraj, da je na kratko skoraj ni mogoče zajeti. Kajti Kranjčeve osebe so res žive, polne usode, zajete iz življenja, kakor le redko v kateri slovenski igri. Vsaka oseba je zase docela zaokrožen svet, vse pa veže skupna usoda, zajeta v simbol „katakomb“, iz katerega so vsi izšli in iz katerih se bo vendarle po dolgotrajnih borbah rodila nova podoba sveta.

Glavna oseba je Senica, človek, ki ga v življenju ne more nič več presenetiti. Pred davnimi leti je prekržala njegovo življenjsko pot ženska, ga vrgla s tira in zdaj je izgubljen, nesposoben za vsako delo, zapit, toda poln izkušenj, kakor nihče med njegovimi tovariši. Nič ne veruje, vendar ni cinik, ne zida pa tudi